

Pirkanmaan hyvinvointialue
PL 272, 33101 Tampere
etunimi.sukunimi@pirha.fi
pirha.fi

Lausunto
02.05.2025

Monipalveluvaliokunnan lausunto Pirkanmaan hyvinvointialueen vammaispoliittisesta ohjelmasta

Monipalveluvaliokunta kiittää Pirkanmaan hyvinvointialueen Vammaispoliittisen ohjelman valmistelutyöryhmää erittäin hyvin ja perusteellisesti tehdystä työstä.

Muutamiin seikkoihin monipalveluvaliokunta haluaa kiinnittää huomiota seuraavasti:

1. Vammaisen henkilön palvelusuunnitelma tulee laatia yhdessä vammaisen henkilön kanssa. Usein on kuitenkin tärkeätä huomioida vammaisen henkilön omaisten/omaishoitajan näkemys hoidosta ja palvelusta ja ottaa heidät mukaan suunnitelmien laadintaan. Varsinkin vammaisen henkilön antamalla luvalla.
2. Muistisairaiden henkilöiden kohdalla rajanveto on joskus vaikeaa, kuinka pitkälle muistisaira omaa mielipidettä voidaan huomioida. On olemassa näyttöä tilanteista, että osa muistisairaista henkilöistä on jätetty "heitteille", koska he eivät ole suostuneet ottamaan hoitoa vastaan. Tämä tilanne saattaa korostua vammaisten henkilöiden kohdalla.
3. Vammaispoliittisessa ohjelmassa korostetaan vammaisjärjestöjen ja vammais-/vanhusneuvostojen asiantuntemuksen hyödyntämistä. Tämän tulee näkyä myös käytännössä kaikkien erilaisten ohjeimien laadinnassa koko hyvinvointialueen toiminnassa.
4. Varautumissuunnitelmissa tulee olla selkeät vastuuhenkilöt ja toimintaohjeet, jos vammaisen henkilön omaiselle tai omaishoitajalle tulee sairaus/ vamma, joka estää

hoitajana toimimisen. Tämä ongelma on tullut esille omaishoitajaliiton asiantuntijan kuulemisessa pitkäaikaissairauksien järjestämisen mietinnön laadinnassa.

5. Vammaispoliittisessa ohjelmassa korostetaan YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan yleissopimuksen merkitystä hyvinvointialueen ja sen päätöksentekijöiden sekä viranhaltijoiden toimintaa ohjaavana kansainvälisenä sopimuksena. Kyseisen vammaissopimuksen 13. artiklassa edellytetään jäsenvaltioiden turvaavan vammaisille henkilöille oikeussuojan tehokkaan saavuttavuuden yhdenvertaisesti muiden kanssa. Hyvinvointialueen ulkoistaessa toimintaa ne järjestetään hankintalain mukaisella kilpailutuksella. Hankintalaki antaa oikeussuojan valittaa hankintapäätöksestä Markkinaoikeuteen vain hyvinvointialueelle ja palveluntuottajille, ei vammaiselle henkilölle. Vammaiset henkilöt joutuvat turvautumaan eriytyvään oikeussuojakeinoon hallintovalituksena, jossa ei voi käsitellä hankintapäätöstä. Myös perustuslain 21 §:n säännökset turvaavat valitusoikeuden vammaisille henkilöille. Kyseinen valitusoikeus on nähty oikeuskirjallisuudessa hallinnon lainalaisuuden takeena.

Monipalveluvaliokunta haluaa kiinnittää hyvinvointialueen huomiota näistä näkökulmista vammaispalveluiden järjestämisen kysymyksiin palveluita ulkoistettaessa. Nykyinen asiantila heikentää vammaisten henkilöiden asemaa suhteessa hyvinvointialueeseen ja palveluntuottajiin.

Monipalveluvaliokunnan puolesta,

Markku Virkamäki, puheenjohtaja

Mauri Jussila, 1. varapuheenjohtaja

Mervi Veijola, 2. varapuheenjohtaja